

Mihai Constantin Dianu

Ghid de analiză grafică și grafologie

1.1	Energie	41
1.1.1	Analiza energiei	41
1.1.2	Scrisoarea subțire	41
1.2	Regularitate (energia)	41
1.2.1	Analiza energiei cu energie	41
1.2.2	Analiza energiei cu energie	41
1.3	Amplitudina	41
1.3.1	Analiza amplitudinii	41
1.4	Curbură	41
1.4.1	Analiza curburii	41
1.4.2	Analiza curburii	41
1.4.3	Analiza curburii	41
1.4.4	Analiza curburii	41
1.4.5	Analiza curburii	41
1.4.6	Analiza curburii	41
1.4.7	Analiza curburii	41
1.4.8	Analiza curburii	41
1.4.9	Analiza curburii	41
1.4.10	Analiza curburii	41
1.4.11	Analiza curburii	41
1.4.12	Analiza curburii	41
1.4.13	Analiza curburii	41
1.4.14	Analiza curburii	41
1.4.15	Analiza curburii	41
1.4.16	Analiza curburii	41
1.4.17	Analiza curburii	41
1.4.18	Analiza curburii	41
1.4.19	Analiza curburii	41
1.4.20	Analiza curburii	41
1.4.21	Analiza curburii	41
1.4.22	Analiza curburii	41
1.4.23	Analiza curburii	41
1.4.24	Analiza curburii	41
1.4.25	Analiza curburii	41
1.4.26	Analiza curburii	41
1.4.27	Analiza curburii	41
1.4.28	Analiza curburii	41
1.4.29	Analiza curburii	41
1.4.30	Analiza curburii	41
1.4.31	Analiza curburii	41
1.4.32	Analiza curburii	41
1.4.33	Analiza curburii	41
1.4.34	Analiza curburii	41
1.4.35	Analiza curburii	41
1.4.36	Analiza curburii	41
1.4.37	Analiza curburii	41
1.4.38	Analiza curburii	41
1.4.39	Analiza curburii	41
1.4.40	Analiza curburii	41
1.4.41	Analiza curburii	41
1.4.42	Analiza curburii	41
1.4.43	Analiza curburii	41
1.4.44	Analiza curburii	41
1.4.45	Analiza curburii	41
1.4.46	Analiza curburii	41
1.4.47	Analiza curburii	41
1.4.48	Analiza curburii	41
1.4.49	Analiza curburii	41
1.4.50	Analiza curburii	41
1.4.51	Analiza curburii	41
1.4.52	Analiza curburii	41
1.4.53	Analiza curburii	41
1.4.54	Analiza curburii	41
1.4.55	Analiza curburii	41
1.4.56	Analiza curburii	41
1.4.57	Analiza curburii	41
1.4.58	Analiza curburii	41
1.4.59	Analiza curburii	41
1.4.60	Analiza curburii	41
1.4.61	Analiza curburii	41
1.4.62	Analiza curburii	41
1.4.63	Analiza curburii	41
1.4.64	Analiza curburii	41
1.4.65	Analiza curburii	41
1.4.66	Analiza curburii	41
1.4.67	Analiza curburii	41
1.4.68	Analiza curburii	41
1.4.69	Analiza curburii	41
1.4.70	Analiza curburii	41
1.4.71	Analiza curburii	41
1.4.72	Analiza curburii	41
1.4.73	Analiza curburii	41
1.4.74	Analiza curburii	41
1.4.75	Analiza curburii	41
1.4.76	Analiza curburii	41
1.4.77	Analiza curburii	41
1.4.78	Analiza curburii	41
1.4.79	Analiza curburii	41
1.4.80	Analiza curburii	41
1.4.81	Analiza curburii	41
1.4.82	Analiza curburii	41
1.4.83	Analiza curburii	41
1.4.84	Analiza curburii	41
1.4.85	Analiza curburii	41
1.4.86	Analiza curburii	41
1.4.87	Analiza curburii	41
1.4.88	Analiza curburii	41
1.4.89	Analiza curburii	41
1.4.90	Analiza curburii	41
1.4.91	Analiza curburii	41
1.4.92	Analiza curburii	41
1.4.93	Analiza curburii	41
1.4.94	Analiza curburii	41
1.4.95	Analiza curburii	41
1.4.96	Analiza curburii	41
1.4.97	Analiza curburii	41
1.4.98	Analiza curburii	41
1.4.99	Analiza curburii	41
1.4.100	Analiza curburii	41

Editura C.H. Beck
București 2017

Cuprins

Introducere.....	XI
Capitolul I. Semnul grafic.....	1
Secțiunea 1. Considerații generale.....	1
Secțiunea a 2-a. Intensitatea de accentuare/diminuare a semnului grafic.....	5
Secțiunea a 3-a. Intensitatea de apariție a semnului grafic.....	7
Secțiunea a 4-a. Scrieri regulate și scrieri neregulate.....	10
Secțiunea a 5-a. Expunerea metodei.....	11
§1. Nivel general.....	14
1.1. Energie.....	14
1.1.1. Scrierea supravitală.....	16
1.1.2. Scrierea subvitală.....	17
1.1.3. Scrierea echilibrată (normală).....	18
1.2. Regularitate (energie).....	18
1.2.1. Scrierea cu energie oscilantă.....	19
1.2.2. Scrierea dinamogenă.....	20
1.2.3. Scrierea diminuată progresiv.....	20
1.3. Armonia.....	21
1.3.1. Scrierea dizarmonică.....	23
1.3.2. Scrierea armonică (normală).....	24
1.4. Cursivitatea.....	25
1.4.1. Scrierea neorganizată.....	26
1.4.2. Scrierea dezorganizată.....	27
1.4.3. Scrierea organizată (cursivă).....	28
§2. Orânduirea.....	28
2.1. Ordinea.....	29
2.1.1. Scrierea dezordonată.....	30
2.1.2. Scrierea ordonată (normală).....	31
2.2. Amănuntul.....	31
2.2.1. Scrierea neglijență.....	32
2.2.2. Scrierea îngrijită (normală).....	33
2.3. Încadrarea.....	34
2.3.1. Scrierea cu încadrare mare la stânga.....	37
2.3.2. Scrierea cu încadrare mică la stânga.....	37
2.3.2.1. Scrierea neîncadrată la stânga.....	38
2.3.3. Scrierea cu încadrare normală la stânga.....	38
2.3.4. Scrierea cu încadrare la dreapta.....	39
2.3.5. Scrierea fără încadrare la dreapta.....	39
2.3.6. Scrieri în care se iau în considerare mai multe semne grafice de încadrare concomitent.....	40
2.3.6.1. Scrierea cu încadrare tipografică.....	40

2.4. Regularitate (încadrare).....	40
2.4.1. Scrierea cu încadrare oscilantă la stânga.....	43
2.4.2. Scrierea cu încadrare progresivă la stânga.....	43
2.4.3. Scrierea cu încadrare regresivă la stânga.....	44
2.4.4. Scrierea cu încadrare oscilantă la dreapta.....	44
2.5. Spațierea.....	45
2.5.1. Scrierea spațiată între cuvinte.....	48
2.5.2. Scrierea compactă.....	48
2.5.3. Scrierea spațiată normal între cuvinte.....	49
2.5.4. Scrierea spațiată între rânduri.....	49
2.5.5. Scrierea concentrată.....	50
2.5.6. Scrierea spațiată normal între rânduri.....	51
2.6. Regularitate (spațiere).....	51
2.6.1. Scrierea cu distanțe variabile între cuvinte.....	53
2.6.2. Scrierea cu distanțe variabile între rânduri.....	53
§3. Dimensiunea.....	54
3.1. Înălțimea.....	54
3.1.1. Scrierea mare.....	56
3.1.2. Scrierea mică.....	57
3.1.3. Scrierea cu înălțime normală.....	58
3.2. Regularitate (înălțime).....	58
3.2.1. Scrierea cu înălțime oscilantă.....	59
3.2.2. Scrierea crescândă.....	60
3.2.3. Scrierea gladiolată.....	60
3.3. Proporția.....	61
3.3.1. Scrierea etalată.....	64
3.3.2. Scrierea rotundă.....	65
3.3.3. Scrierea îngustă.....	66
3.3.4. Scrierea normală (proporție litere).....	66
3.3.5. Scrierea prelungită în sus.....	67
3.3.6. Scrierea prelungită în jos.....	68
3.3.7. Scrieri în care se iau în considerare două semne grafice concomitent.....	68
3.3.7.1. Scrierea prelungită în sus și în jos.....	68
3.3.7.2. Scrierea subînălțată.....	69
3.4. Regularitate (proporție).....	70
3.4.1. Scrierea cu proporție oscilantă a literelor.....	72
3.4.2. Scrierea cu proporție oscilantă a depasantelor.....	72
3.5. Amploarea.....	73
3.5.1. Scrierea amplificată.....	74
3.5.1.1. Scrierea exagerată.....	75
3.5.2. Scrieri în care se iau în considerare două semne grafice concomitent.....	76
3.5.2.1. Scrierea avântată.....	76
3.5.2.2. Scrierea lansată.....	76
3.5.3. Scrierea reținută.....	77

3.5.3.1. Scrierea suspendată	78
3.5.4. Scrierea normală (amploare)	78
3.6. Regularitate (amploare)	79
3.6.1. Scrierea cu amploare oscilantă	80
3.6.2. Scrierea cu amploare progresivă	80
3.6.3. Scrierea cu amploare regresivă	81
3.7. Legături	81
3.7.1. Scrierea dilatată	82
3.7.2. Scrierea strânsă	83
3.7.3. Scrierea cu legături de lungime normală	83
3.8. Regularitate (legături)	84
3.8.1. Scrierea cu legături inegale	85
§4. Presiunea	85
4.1. Calibru	85
4.1.1. Scrierea îngroșată	87
4.1.1.1. Scrierea păstoasă	88
4.1.2. Scrierea subțire	89
4.1.3. Scrierea normală (calibru)	89
4.2. Apăsare	90
4.2.1. Scrierea apăsată	92
4.2.2. Scrierea superficială	93
4.2.3. Scrierea normală (apăsare)	94
4.3. Regularitate (apăsare)	94
4.3.1. Scrierea spasmodică	95
4.3.2. Scrierea fusiformă	96
4.3.3. Scrierea măciucată	97
4.3.4. Scrierea ascuțită	98
4.4. Relieful scrierii	99
4.4.1. Scrierea ternă	101
4.4.2. Scrierea palidă (mată)	102
4.4.3. Scrierea estompată	102
4.4.4. Scrierea reliefată	103
§5. Forma	104
5.1. Forma literelor	104
5.1.1. Trăsături libere	106
5.1.2. Gesturi tip	108
5.1.3. Trăsături inițiale și finale	109
5.1.3.1. Semnificațiile generale ale trăsăturilor inițiale și finale	109
5.1.3.2. Forme de trăsături inițiale	109
5.1.3.3. Forme de trăsături finale	111
5.2. Regularitatea formei	113
5.2.1. Scrierea polimorfă	114
5.3. Claritatea	115
5.3.1. Scrierea confuză	116
5.3.2. Scrierea îmbâcsită	117

5.3.3. Scrierea clară.....	118
5.3.3.1. Scrierea retușată.....	118
5.4. Simplitatea.....	119
5.4.1. Scrierea complicată.....	120
5.4.1.1. Scrierea ornată.....	121
5.4.2. Scrierea simplificată.....	122
5.4.2.1. Scrierea filiformă.....	123
5.4.3. Scrierea simplă.....	123
5.5. Închiderea.....	124
5.5.1. Scrierea închisă.....	126
5.5.1.1. Scrierea lăcătuită.....	127
5.5.2. Scrierea deschisă.....	127
5.5.2.1. Scrierea crenelată.....	128
5.6. Arcuirea.....	128
5.6.1. Scrierea colțuroasă (unghiulară).....	130
5.6.1.1. Scrierea sacadată.....	131
5.6.1.1.1. Scrierea tremurată.....	132
5.6.2. Scrierea rotunjită.....	132
5.6.3. Scrieri în care se iau în considerare două semne grafice concomitent.....	133
5.6.3.1. Scrierea semirotonjită (semiuunghiulară).....	133
5.6.3.2. Scrierea în ghirlandă.....	133
5.6.3.3. Scrierea în arcadă.....	134
5.7. Legături.....	135
5.7.1. Scrierea cu legături unghiulare.....	137
5.7.2. Scrierea cu legături în pătrate.....	137
5.7.3. Scrierea cu legături în arcadă.....	138
5.7.4. Scrierea cu legături în bucle (inele).....	138
5.7.5. Scrierea cu legături în ghirlandă.....	139
5.7.6. Scrierea cu legături filiforme.....	139
5.7.7. Scrierea cu legături caligrafice.....	140
5.8. Regularitate (legături).....	140
5.8.1. Scrierea cu legături în ghirlandă și în arcadă.....	141
5.8.2. Scrierea cu legături filiforme și în arcadă.....	142
5.8.3. Scrierea cu legături unghiulare și în ghirlandă.....	142
5.8.4. Scrierea cu legături filiforme și colțuroase.....	143
5.9. Originalitatea.....	143
5.9.1. Scrierea combinată.....	144
5.9.2. Scrierea inversă.....	145
5.9.3. Scrierea bizară.....	146
5.9.4. Scrierea caligrafică.....	147
§6. Viteza.....	147
6.1. Viteză.....	147
6.1.1. Scrierea rapidă.....	149
6.1.1.1. Scrierea precipitată.....	151
6.1.2. Scrierea lentă.....	151

6.1.3. Scrierea normală (viteză).....	153
6.2. Regularitate (viteză).....	153
6.2.1. Scrierea cu viteză oscilantă.....	154
§7. Direcția scrierii.....	154
7.1. Înclinare.....	154
7.1.1. Scrierea verticală (dreaptă).....	157
7.1.2. Scrierea răsturnată.....	157
7.1.3. Scrierea cu înclinare 30°-45°.....	158
7.1.4. Scrierea cu înclinare 40°-50°.....	159
7.1.5. Scrierea cu înclinare 55°-65°.....	159
7.1.6. Scrierea cu înclinare normală.....	160
7.2. Regularitate (înclinare).....	160
7.2.1. Scrierea cu înclinare inegală.....	161
7.3. Direcția rândurilor.....	161
7.3.1. Scrierea ascendentă (urcătoare).....	163
7.3.2. Scrierea descendentă (coborâtoare).....	164
7.3.3. Scrierea orizontală.....	165
7.4. Regularitate (direcție rânduri).....	165
7.4.1. Scrierea progresiv ascendentă.....	166
7.4.2. Scrierea progresiv descendentă.....	167
7.4.3. Scrierea cu direcție incoerentă.....	168
7.5. Orientarea.....	168
7.5.1. Scrierea dextrogiră (progresivă).....	171
7.5.2. Scrierea sinistrogiră (regresivă).....	172
7.5.3. Scrierea supraînălțată.....	173
7.5.4. Scrierea joasă.....	174
7.5.5. Scriere în care se iau în considerare două semne grafice.....	175
7.5.5.1. Scrierea cu orientare oscilantă stânga-dreapta.....	175
7.6. Aliniere.....	175
7.6.1. Scrierea rectilinie.....	178
7.6.2. Scrierea concavă/convexă.....	179
7.6.3. Scrierea șerpuitoare.....	180
7.6.4. Scrierea cu cuvinte coborâtoare/urcătoare.....	180
7.6.4.1. Scrierea cu cuvinte „în dinți de fierăstrău”.....	180
7.6.4.2. Scrierea cu cuvinte „în trepte”.....	181
7.6.5. Scrierea săltăreață.....	181
7.6.6. Scrierea rigidă.....	182
§8. Continuitatea.....	182
8.1. Coeziune.....	183
8.1.1. Scrierea grupată.....	185
8.1.1.1. Scrierea grupată normal.....	186
8.1.1.2. Scrierea în reprize.....	186
8.1.2. Scrierea juxtapusă.....	187
8.1.3. Scrierea fragmentată.....	187
8.1.4. Scrierea legată.....	188
8.1.4.1. Scrierea înlănțuită.....	189

8.2. Regularitate (coeziune).....	190
8.2.1. Scrierea cu coeziune variabilă (oscilantă).....	191
8.3. Regularitatea grupelor de analiză.....	191
8.3.1. Manifestarea inegalităților pe zone de scriere.....	192
8.4. Regularitate generală.....	192
8.4.1. Scrierea monotonă (G).....	194
8.4.1.1. Scrierea automată (G).....	195
8.4.2. Scrierea neregulată (G).....	196
8.4.2.1. Scrierea relativ regulată (G).....	196
8.4.2.2. Scrierea nuanțată (G).....	197
8.5. Stabilitatea.....	197
8.5.1. Scrierea constantă.....	199
8.5.2. Scrierea schimbătoare.....	199
8.5.3. Scrierea variabilă.....	200
Capitolul II. Elemente de caracterologie.....	201
Secțiunea 1. Tipologia hipocratică.....	201
Secțiunea a 2-a. Tipologia Heymans-Wiersma-Le Senne.....	204
§1. Emotivitatea.....	204
§2. Activitatea.....	204
§3. Persistența.....	205
§4. Colericul (E-A-P).....	207
§5. Pasionatul (E-A-S).....	207
§6. Nervosul (E-nA-P).....	208
§7. Sentimentalul (E-nA-S).....	208
§8. Sangvinul (nE-A-P).....	209
§9. Flegmaticul (nE-A-S).....	210
§10. Amorful (nE-nA-P).....	211
§11. Apaticul (nE-nA-S).....	212
Secțiunea a 3-a. Tipologia C.G. Jung.....	212
Secțiunea a 4-a. Exemplu de analiză a unui text.....	217
§1. Investigarea criteriilor (grupelor) de analiză.....	217
§2. Determinarea temperamentului.....	224
§3. Încadrarea în tipologia Heymans-Wiersma-Le Senne.....	225
§4. Schiță de portret (M.N., 22 ani).....	225
Clasificarea scrierilor.....	227
Bibliografie.....	235

Capitolul I

Semnul grafic

Secțiunea 1. Considerații generale

În principiu, grafologia se bazează pe studiul semnelor grafice aflate într-un text autograf care pot fi interpretate psihologic. Ele au la bază gestică umană care, în acest caz, rămâne fixată în traseul grafic. Într-un sens mai larg, toate semnele dintr-o scriere care apar ca urmare a unei opțiuni libere din partea scriitorului pot fi considerate semne grafice. Această opțiune poate fi expresia unei inițiative proprii, sau devine „obligatorie” când vizează o regulă a scrierii pe care scriitorul nu o poate ocoli. Spre exemplu, în primul caz scriitorul este necesar să aibă o opțiune asupra direcției rândului scris (ascendent, normal, descendent), iar în a doua situație el deține inițiativa de a opta pentru sublinierea sau nu a anumitor pasaje ori folosirea unor semne din alte alfabetice (de exemplu, din alfabetul grec). Afirmatia de mai sus are consecințe și în planul expertizei grafice atunci când scrierea textului se realizează prin mijloace mecanice sau electronice. În astfel de documente controversate autorul va utiliza unele semne grafice pe care deja le folosește curent în scrierea sa de mână. De exemplu, distanțele între cuvinte sau între rânduri, încadrarea textului, amplasarea alineatelor, poziționarea semnăturii etc. devin dintr-odată relevante pentru expert. Vom distinge două tipuri de semne grafice:

a) Semnul grafic simplu, reprezentat de un detaliu al scrierii. Acesta poate deține mai multe interpretări psihologice (de exemplu, bara pe *t* unită cu litera următoare este un semn grafic care exprimă atât originalitate, cât și o viteză crescută a ideii). Invers, o trăsătură de personalitate poate fi exprimată prin mai multe semne grafice simple (de exemplu, energia crescută poate fi redată prin rânduri ascendente, trăsături¹ lungi, rigide, curbe colțuroase etc.). Bazându-ne pe cele arătate mai sus, putem considera totalitatea semnelor grafice simple ca un „rezervor” din care se pot prelua grupuri de semne diferite având în comun aceeași semnificație psihologică. Ele vor scoate în evidență un semn grafic nou, caracterizat de semnificația lor comună. De exemplu, literele incorect formate, estomparea trăsăturilor sau abrevierile reprezintă semne grafice simple exprimând o particularitate a scrierii, respectiv claritatea deficitară a acestora (concretizată prin ilizibilitatea textului). Rezultă, astfel, al doilea tip de semn grafic:

b) Semnul grafic complex, exprimat prin intermediul mai multor semne simple, având toate în comun aceeași interpretare psihologică.

Există situații în care anumite particularități ale scrierii au rămas conforme cu modelul școlar la vârsta adultă (de exemplu, ordinea, claritatea, forma caligrafică). Se

¹ Trăsătura grafică este urma lăsată (spațiul parcurs) de vârful instrumentului de scriere într-un singur elan.

pune astfel întrebarea: ce trăsătură psihică a condus la stagnarea grafismului, cunoscând faptul că regula de bază este evoluția? Răspunsul este simplu: opțiunea scriptorului care, la rândul ei, are cauze diverse (personalitate ștearsă, ascunderea intențiilor, instrucție precară).

Sintetizând, considerăm că toate semnele grafice apărute într-o scriere implică originar opțiunea intimă a celui care scrie și prin aceasta dezvăluie aspecte (uneori ascunse) ale personalității sale. Din punctul de vedere al provenienței, semnele grafice pot rezulta prin:

- a) abateri de la restricția caligrafică;
- b) respectarea strictă a normelor caligrafice;
- c) inițiative de natură personală (**promovări**¹, **tendențe**²), față de care caligrafia nu menționează în mod expres delimitări precise (de exemplu, tendința la stânga a elementelor grafice);
- d) relații indirecte cu scrierea (natura hârtiei, alegerea instrumentului grafic, pete, îndoitori etc.).

Din multitudinea semnelor care își au originea în nerespectarea normelor de scriere, există unele în care autorul se consideră mai puțin încorsetat de restricțiile caligrafiei, iar personalitatea sa se implică mai ușor în modificarea formei trăsăturilor grafice. Astfel de semne care nu afectează înțelegerea textului, ci țin mai mult de precizia execuției se numesc **trăsături libere**. Ele se constată mai ales la începutul și la finalul literelor, la barele pe *t* sau în parafa semnăturii.

În decursul evoluției sale, grafologia a abordat și calea inversă de investigare a scrierii, respectiv s-a pornit de la o trăsătură de personalitate, observându-se semnul grafic care o caracterizează. De exemplu, litera *t*, studiată în legătură cu voința: „În mișcarea de sus în jos (bastonul), se manifestă tensiunea afirmativă, gradul de energie cu care subiectul este capabil să-și afirme personalitatea în fața oricărei influențe exterioare. În mișcarea de la stânga la dreapta (bara lui *t*) s-ar traduce energia de a realiza sau de a impune în exterior gândurile, actele, persoana sa, modalitatea prin care voința se opune obstacolelor”³. Astfel de litere care au semnificații precise cu referire la particularități de caracter umane se numesc **litere martor** (caracteristice). În scriere, o literă sau un detaliu poate atrage atenția prin tendința de accentuare sub forma amplificării sau apăsării, fie din contră, prin slăbire, atenuare sau întrerupere, mergând până la suprimare totală. În aceste cazuri semnul grafic poate fi analizat și din punctul de vedere al simbolisticii sale, „extrăgându-se” interpretări psihologice rezultate din direcția gestului grafic, precum și din zona unde se manifestă preferențial. În general, simbolismul se poate aplica în condițiile de mai sus sub două forme:

- a) simbolismul spațial și temporal (general, de bază);
- b) simbolismul literelor martor.

¹ Cuvântul „promovare” este utilizat în sensul de „a folosi acolo unde normele scrierii nu prevăd”. Termenul exprimă folosirea inoportună a unor manifestări grafice.

² Termenul de „tendență” este utilizat în sensul de înclinare, atracție, predilecție, predispoziție, preferință către o anumită manifestare grafică neprecizată prin regulile de scriere. Ea se exprimă prin mai multe semne grafice marcate de modificarea considerată.

³ A. Athanasiu, *Tratat de grafologie*, Ed. Humanitas, București, 1996.

Trebuie menționat că cele expuse mai sus sunt aplicabile în scrierile aparținând culturilor de tip european. Ne referim aici la desfășurarea grafică realizată de la stânga la dreapta, de la trecut (origine, cauză) către viitor (scop, viață socială), după schema de mai jos (fig. 1).

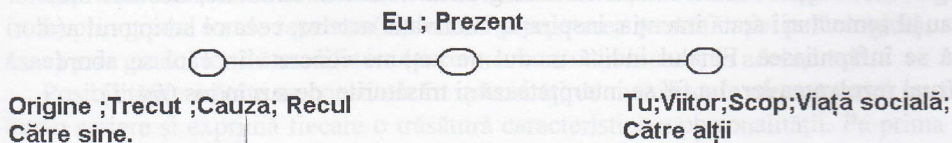

Fig. 1

Symbolismul semnelor grafice aplicat celor trei *zone de scriere* și concretizat prin dezvoltarea/diminuarea acestora pe verticală exprimă planurile de existență ale subiectului, în care se manifestă trăsăturile de personalitate.

zona superioară de scriere Zona spiritului, imaginație, vis, intelectualitate, etică, religie, conștient

zona mediană de scriere Sentimentul EU-lui, adaptare, viață cotidiană, capacitate de a se bucura (suferi), zona acțiunii, impresii, emoții, afectivitate

-----limita conștientului-----

zona inferioară de scriere Activitate fizică, sexualitate, senzualitate, instincte, materie, inconștient, prezent, carență de energie

Symbolismul general al direcțiilor și orientărilor pentru diverse trăsături grafice se bazează pe roza orientării (fig. 2).

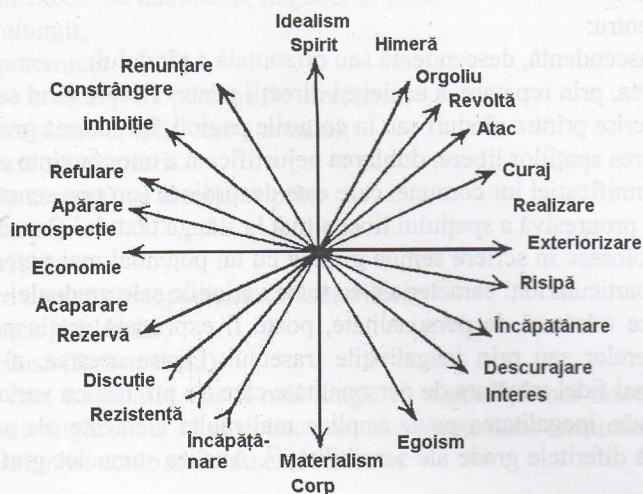

Fig. 2

Cele expuse mai sus reprezintă constatări empirice rezultate în urma experienței acumulate de grafologie în decursul timpului. Ele se verifică în practică ori de câte ori o trăsătură este accentuată sau diminuată într-o direcție precisă și ocupă un loc anume în spațiul grafic. Astfel, grafologul are la dispoziție încă un element de investigație ce completează studiul semnelor grafice. Analizat simbolic, debutul literelor sau al semnăturii arată intenția, inspirația, motivația actelor, ceea ce scriitorul ar dori să se înfăptuiască. Finalul indică modul de acțiune concretă în care se abordează uzual rezolvarea lor. La fel se interpretează și trăsăturile, de sus în jos (fig. 3).

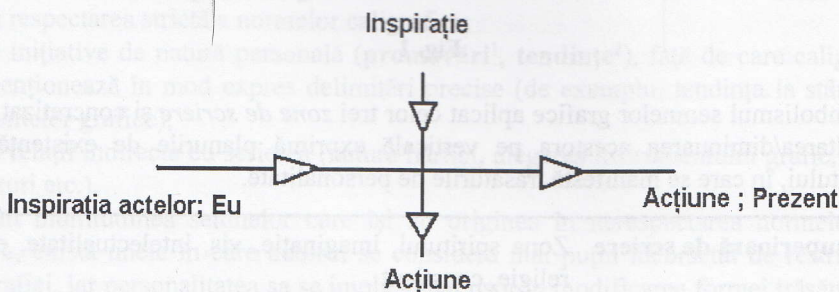

Fig. 3

Semnele grafice ies în evidență și se impun atenției analistului în următoarele moduri:

- prin accentuarea, diminuarea sau menținerea lor în raport cu norma caligrafică;
- prin repetarea lor pe parcursul textului scris;
- prin repetarea semnificației psihologice comune a mai multor semne grafice simple diferite, ca expresie a unui nou semn grafic;
- prin modificarea accentuării sau diminuării semnelor în interiorul aceluiași text scris (inegalitate).

Exemple pentru:

- direcția ascendentă, descendentă sau orizontală a rândului;
- menținerea, prin repetare, a aceleiași direcții pentru fiecare rând scris;
- cuvinte scrise printre rânduri sau în colțurile paginii, încadrarea greșită a textului în pagină, mărirea spațiilor libere, dublarea nejustificată a unor cuvinte etc. reprezintă o repetare a semnificației lor comune, care este dezordinea (un nou semn grafic);
- creșterea progresivă a spațiului liber situat la stânga textului (încadrare).

Uneori se folosesc în scriere semne grafice cu un potențial mai puternic de reprezentare a unei particularități caracteriale cu toate variațiile sale graduale¹. De exemplu, sensibilitatea, ca trăsătură de personalitate, poate fi exprimată grafic prin gradul de înclinare al literelor sau prin inegalitățile traseului. Dintre acestea, al doilea semn exprimă mult mai fidel trăsătura de personalitate care l-a produs, cu variațiile sale graduale. Într-adevăr, inegalitatea poate implica mai multe elemente ale scrierii și prin aceasta exprimă diferitele grade ale sensibilității². Analiza semnelor grafice se face în

¹ J. Crépieux Jamin, *L'écriture et le caractère*, Ed. Felix Alcan, Paris, 1928.

² Idem.

raport cu normele caligrafiei¹ din aceeași perioadă istorică cu autograful, în cadrul aceleiași culturi (teritoriu) și ținând seama de instrumentele de scriere ale epocii.

Din modul în care semnele grafice se remarcă în scriere, desprindem trei posibilități generale de potențare a interpretării acestora:

- a) prin nivelul lor de accentuare sau de diminuare față de norma caligrafică;
- b) prin gradul lor de repetare (incluzând și repetarea semnificației psihologice);
- c) prin gradul lor de modificare (accentuare sau diminuare) în același text.

Posibilitățile arătate se constituie în intensități de manifestare ale semnului grafic într-o scriere și exprimă fiecare o trăsătură caracteristică a personalității. Pe prima o vom denumi **intensitate de accentuare/diminuare**, pe a doua **intensitate de apariție**, iar pe a treia **intensitate a neregularității** (pentru anumite semne grafice). Conform „principiului plăcerii”, primele două forme de intensitate sunt consecințe ale disponibilității scriitorului de „a aloca” semnului grafic o cotă mai mare sau mai mică din energia sa, în raport cu preferințele (afinitățile) sale personale. Această disponibilitate variabilă în folosirea energiei proprii este condiționată de persistența tendințelor caracteriale ale subiectului, de intensitățile lor de manifestare aparentă și de instabilitatea acestora. Observația de mai sus presupune cerința naturală ca semnele grafice decelate într-o scriere să fie luate în considerare împreună cu intensitățile lor de exprimare, care le condiționează ponderea influenței asupra personalității.

Secțiunea a 2-a. Intensitatea de accentuare/diminuare a semnului grafic

Semnul grafic se poate găsi fie într-o stare de accentuare, fie de slăbire față de norma caligrafică din punctul de vedere al energiei folosite, al lungimii, al suprafeței, al unghiului etc. El are, astfel, posibilitatea de a evolua sau involua în diferite scrieri în raport cu modelul școlar, care, în acest mod, devine un element de referință.

Energia „în exces” se manifestă, în general, prin:

- traseu prelungit;
- apăsare puternică;
- schimbare bruscă și inoportună de direcție;
- promovare și/sau amplificare a arcadei;
- viteză crescută a scrierii.

Energia „în carență” se identifică prin:

- traseu scurtat;
- apăsare slabă;
- rotunjirea bruscă și inoportună a trăsăturilor;
- promovarea ghirlandei;
- viteză redusă (fără apăsare).

În primul caz, trăsăturile vor fi mai lungi, cu suprafață mai mare (cele închise), mai apăsate sau unghiulare. În al doilea caz, literele nu sunt terminate, apăsarea este slabă și apar rotunjiri acolo unde nu este necesar.

¹ *Norma caligrafică* reprezintă ansamblul regulilor care se cer a fi respectate pentru o exprimare clară și estetică a ideilor în scris.